

Sisälllys

Esipuhe.....	6
Kirjan henkilöt.....	7

0. Ai niin! Nyt minä muistan! 8

- Verbityypit 1–5
- Verbin positiivinen ja negatiivinen preesens
- Paikansijat
- Partitiivi
- Kysyminen

1. Kiva nähdä pitkästä aikaa! 32

- Itsestä kertominen
- Imperfekti
- Perfektin esittely
- Sanavartalo ja genetiivi
- Diftongeja

2. Ali etsii asuntoa 62

- Asumiseen liittyviä asioita
- Verbin MA-muoto
- Adjektiivin vertailumuodot: iso, isompi, isoin
- Tämä, tuo, se, nämä, nuo, ne
- Postpositioita
- Sanatyyppit -us/-ys/-os/-ös ja -uus/-yys
- Pitkä ja lyhyt vokaali

3. Nasim menee autokouluun 98

- Liikennesanastoa
- Paikansijojen monikko
- Nominien astevaihtelun kertaus: Tyyppi A ja B
- Kenelle, kenellä, keneltä?
- Sanatyyppit -in, -si ja -ut/-yt
- Pitkä ja lyhyt konsonantti

4. Kerrataan kappaleet 1–3 138

5. Fatima ja Esmail käyvät neuvolassa 156

- Terveysteen ja sairastamiseen liittyviä sanoja
- Monikon partitiivi
- Verbin käskymuoto
- Vokaalit

6. Mitä mieltä sinä olet? 186

- Mielenkiintoista!
 - Perusluvut ja järjestysluvut
 - Adverbi
 - Objektin eri muodot
 - Verbin minen-muoto
 - Vokaaliharmonia
- Mielenkiintoista!
 - Perusluvut ja järjestysluvut
 - Adverbi
 - Objektin eri muodot
 - Verbin minen-muoto
 - Vokaaliharmonia
- Mielipiteet ja tunteet
 - Uskonnot ja katsomukset
 - Hyvät elämäntavat ja hyvä elämä
 - Verbin isi-muoto
 - Melkein samanlaiset verbit (herätä - herättää)

7. Zahra menee töihin 214

- Työhön liittyviä sanoja
- Ihmistä kuvaavia adjektiiveja
- Sanatyyppi -ton/-tön
- Joka-pronomini
- Lause, virke ja konjunktio
- Translatiivi ja essiivi
- Loppukahdennus ja äng-äänne

8. Kerrataan kappaleet 5–7 244

9. Mennään mökille juhannuksena! 254

- Luontoon liittyviä sanoja
- Passiivi: preesens ja imperfekti
- I-sanat
- Verbityyppi 6
- Konsonantin kesto

10. Mielenkiintoista! 284

- Kulttuuriin liittyvää sanastoa
- Perusluvut ja järjestysluvut
- Adverbi
- Objektin eri muodot
- Verbin minen-muoto
- Vokaaliharmonia

11. Kerrataan kappaleet 9–10 318

Kuvalähteet 328

TEHTÄVÄTYYPIT

Jokaisella tehtävätyypillä on oma kuvasymbolinsa.

Etsi tietoa!

Lue ja vastaa!

Kielioppi

Toimi!

Lisätehtävä

Lauletaan!

Puhu!

Äännä!

Info!

Kirjoita!

Kuuntele!

0.

Ai niin! Nyt minä muistan!

- Verbityypit 1–5
- Verbin positiivinen ja negatiivinen preesens
- Paikansijat
- Partitiivi
- Kysyminen

Aloitetaan!

Harjoitus 1.

a) Nämä asiat osaat jo! Lue dialogit ääneen parin kanssa.

1. Kaupan lihatiskillä

Huomenta, otan puoli kiloa nautan jauhelihaa.

Huomenta! Selvä. Se onkin aivan tuoretta, aamulla jauhettua. Tuleeko muuta? Lohi on nyt tarjouskassa.

Ei muuta, kiitos.

Tässä on nyt 525 grammaa. Otanko hieman pois?

Ei tarvitse, se on ihan hyvä. Kiitos.

Tässä, olkaa hyvä. Hyvää päivän jatkoa!

2. Menetkö tänään treeneihin?

Moi Ali! Menetkö jalkapallotreeneihin tänään? Aika huono sää!

Moi Nasim! Totta kai menen! Treenit ovat aina keskiviikkoisin. Pieni sade ei haittaa!

Minä en tule tänään. Katson jalkapalloa televisiosta.

Voi Nasim, olet oikea sohva-peruna. Nähdään huomenna! Moikka!

Mikä? Mitkä? Mitä?	<i>Mikä päivä tänään on? Mitkä kengät Leila laittaa retkelle? Mitä Ali ja Nasim syövät lounaalla?</i>
Minkä? Minkä niminen? Minkä maalainen? Minkä ikäinen?	<i>Minkä kanssa syöt riisiä? Minkä nimisessä elokuvateatterissa Ali ja Juha käyvät? Minkä maalainen Zahra on? Minkä ikäinen Ali on? = Kuinka monta vuotta vanha Ali on?</i>
Missä? Mistä? Mihin? Minne?	<i>Missä he opiskelevat suomea? Mistä sinä tulet? Mistä ruoasta sinä pidät? Mihin Ali on menossa?</i>
Millä? Miltä? Mille?	<i>Millä sinä menet keskustaan? Miltä lakritsi maistuu? Miltä ulkona tuoksuu? = Mille lakritsi maistuu? Mille ulkona tuoksuu?</i>
Miten?	<i>Miten menee? Miten hyvin puhut suomea?</i>
Miksi?	<i>Miksi olet myöhässä? Miksi et pääse kouluun tänään?</i>
Kuka? Ketkä? Ketä?	<i>Kuka on Alin paras kaveri? Ketkä harrastavat jalkapalloa? Ketä sinä rakastat?</i>
Kenen? Kenen kanssa?	<i>Kenen tytär Leila on? Kenen kanssa opiskelet suomea?</i>
Kenestä? Keneen?	<i>Kenestä Ali pitää paljon? Keneen Ali tutustui työharjoittelussa?</i>
Kenellä on? Kenelle?	<i>Kenellä on punainen paita ja siniset farkut? Kenelle Zahra soittaa melkein joka päivä?</i>
Millainen? = Minkälainen?	<i>Millainen sää on? Minkälainen sää on?</i>
Mihin aikaan? Milloin?	<i>Mihin aikaan elokuva alkaa? Milloin sataa lunta?</i>
Kuinka paljon? Kuinka monta?	<i>Kuinka paljon litra maitoa maksaa? Kuinka monta kertaa viikossa jalkapallotreenit ovat?</i>

Kielioppi

Verbityyppi 1

- Perusmuoto loppuu: -Va, -Vä*
- -a tai -ä lähtee pois.
- Jos verbissä on konsonantti k, p tai t, se muuttuu minä, sinä-, me- ja te-muodossa. Jos verbi on negatiivinen, kaikki muodot ovat heikossa asteessa.

LUKEA

Minä luen kirjaa.
Sinä luet kirjaa.
Hän lukee kirjaa.
Me luemme kirjaa.
Te luette kirjaa.
He lukevat kirjaa.

Verbityyppi 2

- Perusmuoto loppuu: -da -dä
- -da tai -dä lähtee pois.
- Hän-muoto on erilainen kuin verbityypissä 1: loppuun ei lisätä vokaalia.
- Konsonantit k, p ja t eivät muutu!

SYÖDÄ

Minä syön kakkua.
Sinä syöt kakkua.
Hän syö kakkua.
Me syömme kakkua.
Te syötte kakkua.
He syövät kakkua.

Verbityyppi 3 (+e-verbit)

- Perusmuoto loppuu: -la, -lä, -nä, -na, -sta, -stä, -ra, -rä
- -la, -lä, -nä, -na, -ra, -rä, -ta, -tä lähtee pois.
- Jos verbissä on konsonantti k, p tai t, se on vahva kaikissa muodoissa. Se on vahva myös negatiivisessa muodossa.

KUUNNELLA

Minä kuuntelen radiota.
Sinä kuuntelet radiota.
Hän kuuntelee radiota.
Me kuuntelemme radiota.
Te kuuntelette radiota.
He kuuntelevat radiota.

Verbityyppi 4 (t lähtee pois -verbit)

- Perusmuoto loppuu -Vta, -Vtä*
- -t lähtee pois.
- Hän-muodossa on aa tai ää.
- Jos verbissä on konsonantti k, p tai t, se on vahva kaikissa muodoissa. Se on vahva myös negatiivisessa muodossa.

PELÄTÄ

Minä pelkään ukkosta.
Sinä pelkäätk ukkosta.
Hän pelkää ukkosta.
Me pelkäämme ukkosta.
Te pelkäätte ukkosta.
He pelkäävät ukkosta.

Verbityyppi 5 (-tse-verbit)

- Perusmuoto loppuu: -ita -itä
- -ta lähtee pois.
- Konsonantit eivät koskaan muutu!

TARVITA

Minä tarvitsen apua.
Sinä tarvitset apua.
Hän tarvitsee apua.
Me tarvitsemme apua.
Te tarvitsette apua.
He tarvitsevat apua.

Verbityyppi 6 (-ne-verbit) ks. kappaaleessa 9

*V = vokaali = a, e, i, o, u, y, ä, ö

Harjoitus 2. Kerrataan verbityyppi 1!

a) Taivuta verbit.

KATSOA

minä _____ me _____

sinä _____ te _____

hän _____ he _____

Muistatko nämä?

kk : k
pp : p
tt : t
ts = ei muutu!
st = ei muutu!

OTTAA

minä _____ me _____

sinä _____ te _____

hän _____ he _____

OPPIA

minä _____ me _____

sinä _____ te _____

hän _____ he _____

b) Kirjoita vihkoon samalla tavalla verbit KIRJOITTAJ ja NUKKUA.

c) Muistatko lisää tämän verbityypin verbejä? Kilpaile parin kanssa. Kumpi muistaa enemmän minuutin aikana? Sanokaa vuorotellen minä-muodot. Aika alkaa NYT!

d) Tarkistakaa verbit yhdessä. Miten konsonantti muuttuu verbityypissä yksi? Mikä on sääntö? Tehkää sääntötaulu tai muistilappu luokkaan.

Astevaihtelu verbityypissä 1

Konsonantit k, p ja t muuttuvat. Samanlainen vahva aste on aina perusmuodossa, hän- ja he-muodossa. Heikko aste on kaikissa muissa persoonamuodoissa, aina negatiivisessa muodossa ja sinä-käskymuodossa.

VAHVA HEIKKO

KK : K	NUKKUA	minä nukun, sinä nuket, hän nukkuu me nukumme, te nukutte, he nukkuvat en nuku, et nuku, hän ei nuku, emme nuku, ette nuku, he eivät nuku <i>Nuku hyvin!</i>
PP : P	OPPIA	opin, opit, hän oppii opimme, opitte, he oppivat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät opi <i>Milloin sinä opit lukemaan?</i>
TT : T	OTTAA	otan, otat, hän ottaa, otamme, otatte, he ottavat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät ota <i>Otatko lisää kahvia?</i>
K : -	HAKEA	haen, haet, hän hakee, haemme, haette, he hakevat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät hae <i>Nasim hakee maitoa kaupasta.</i>
P : V	LEIPOA	leivon, leivot, hän leipoo, leivomme, leivotte, he leipovat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät leivo <i>Zahra ja Leila leipovat yhdessä.</i>
T : D	LÄHTEÄ	lähden, lähdet, hän lähtee, lähdemme, lähdette, he lähtevät en - et - hän ei - emme - ette - he eivät lähde <i>Lähdetkö tänään kuntosalille?</i>

NT : NN	ANTAA	annan, annat, hän antaa, me annamme, te annatte, he antavat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät anna <i>Annatko usein kukkia lahjaksi?</i>
RT : RR	YMMÄRTÄÄ	ymmärrän, ymmärrät, hän ymmärtää, ymmärrämme, ymmärrätte, he ymmärtävät en - et - hän ei - emme - ette - he eivät ymmärrä <i>Sinä ymmärrät hyvin suomea.</i>
LT : LL	PUHALTAA	puhallaan, puhallat, hän puhalttaa, me puhallamme, te puhallatte, he puhaltavat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät puhalla. <i>Minä puhallan kynttilät!</i>
NK : NG	ONKIA	ongin, ongit, hän onkii, ongimme, ongitte, he onkivat en - et - hän ei - emme - ette - he eivät ongi <i>Ongitko kesäisin?</i>
MP : MM	KÖMPIÄ	kömmän, kömmät, hän kömpii, kömmämme, kömmätte, he kömpivät en - et - hän ei - emme - ette - he eivät kömmi <i>Mihin aikaan kömmät ylös tänä aamuna?</i>

Harjoitus 3. Kerrataan negatiivinen muoto verbityypissä 1!

a) Taivuta verbit negatiivisessa muodossa.

KATSOA

minä _____ me _____
 sinä _____ te _____
 hän _____ he _____

OTTAA

minä _____ me _____

sinä _____ te _____

hän _____ he _____

OPPIA

minä _____ me _____

sinä _____ te _____

hän _____ he _____

Ai niin, nyt muistan: *en, et, ei, emme, ette, eivät*. Vain *ei* muuttuu. Verbistä tulee vain vartalo. Se tehdään aina minä-muodosta: *-n* pois! Otan lisää kakkua, *-n* pois, en ota lisää kakkua!

b) Kirjoita vihkoon samalla tavalla verbien KIRJOITTAA ja NUKKUA negatiiviset muodot.

c) Kirjoittakaa pienille papereille tai post it -lapuille 15–20 verbityypin 1 verbiä perusmuodossa. Vaihtakaa pinot toisen ryhmän kanssa. Sitten pelataan! Nosta yksi verbi ja heitä noppaa. Noppa kertoo, mitä sinun täytyy sanoa.

- = minä-muoto: *minä luen*
- = negatiivinen minä-muoto: *minä en lue*
- = ko/kö-kysymys: *Luetko sinä suomenkielistä kirjaa?*
- = he-muoto: *He lukevat oppikirjan kappaletta 1.*
- = kysymys: *Miksi sinä et lue sanomalehteä?*
- = pitkä lause: *Minä luen kirjaa sohvalla koulun jälkeen lapsen kanssa.*

Harjoitus 4.

Muodostakaa 3–5 opiskelijan ryhmät. Jokainen ryhmä valitsee yhden verbin: rakastaa, odottaa, kirjoittaa, lukea, auttaa, harrastaa tai pelata.

Lukekaa ensin seuraavan sivun esitys partitiivista. Kirjoittakaa sitten verbi keskelle isoa paperia. Sitten piirtäkää tai leikatkaa lehdestä kuvia, jotka liittyvät tähän verbiin. Kirjoittakaa, mitä sanat ovat suomeksi. Missä muodossa sanat ovat näiden verbien jälkeen?

Esimerkki. Rakastan äitiä. Rakastan vaimoa ja lapsia. Rakastan Suomea.

Harjoitus 5.

Kuuntele ensin ja lue sitten Juhan ja Alin keskustelu parin kanssa. Keskustelussa on paljon partitiivimuotoja, -a/-ä, -ta/-tä ja -tta/-ttä. Etsi ja ympyröi ne. Niitä on 12. Milloin tarvitset tätä muotoa?

Juha: Mä syön aina liikaa popcornia leffassa.

Ali: Mä otin vain pari kourallista. Sinä söit siis melkein kaikki itse, yli kaksi litraa!

Juha: Nyt minulla on huono olo. En osta enää ikinä popcornia enkä karkkia leffaan. Sinun täytyy auttaa minua, että muistan tämän ensi kerralla.

Ali: Joo, muistutan sinua. Istutaanko hetki? Tai haluaisitko juoda vettä? Mä voin hakea.

Juha: Ei, en tarvitse. Raitis ilma auttaa. Mihin aikaan sun bussi menee? Mä olen pyörällä.

Ali: Se meni viisi minuuttia sitten eli seuraava menee vartin kuluttua.

Juha: Mä odotan sun kanssa, ja ajan sitten kotiin. Onpa täällä pimeää! Minulla ei ole pyörässä lamppua. Se on taas rikki. Toivottavasti en saa sakkoa!

Partitiivi

Tarvitset tätä suomen kielen muotoa:

- kun sanan edessä on numero (ei yksi): *Ryhmässä on 12 opiskelijaa ja yksi opettaja.*
- kun jotakin ei ole: *Leilalla ei ole puhelinta.*
- monien verbien kanssa: *Nasim katsoo jalkapalloa televisiosta. katsoa, puhua (kieltä), odottaa, rakastaa, ajatella, opiskella, pelata, pelätä, inhota, häiritä, harrastaa...*
- seuraavien pikkusanojen kanssa: *monta, vähän = hieman, puoli, pari...*

Miten sanat muuttuvat?

1. Sanan lopussa on yksi vokaali, mutta ei -e.

opiskelija + **a** *Kuinka monta opiskelijaa ryhmässä on?*
ruisleipä + **ä** *Syötkö ruisleipää?*

2. Sanan lopussa on kaksi vokaalia.

kotimaa + **ta** *Nasim kaippaa entistä kotimaata, Afganistania.*
pää + **tä** *Voi voi, päättä särkee!*

Huomaa!

Jos nimi loppuu konsonantiin, lisätään i ennen partitiivin päätettä.

3. Sanan (tai sen vartalon) lopussa on konsonantti.

puhelin + **ta** *Miksi Leilalla ei ole puhelinta?*
kieli (vartalo: kiel-) + **tä** *Mitä kieltä sinä puhut kotona?*
 muita sanoja: *nuori* → *nuorta*, *vuori* → *vuorta*, *suuri* → *suurta*, *saari* → *saarta*, *pieni* → *pientä*, *sieni* → *sientä*...

4. Sanan lopussa on vokaali -e.

tietokone + **tta** *Käytän tietokonetta joka päivä.*
käärme + **ttä** *Suomessa elää vain kaksi käärmettä, kyykäärme ja rantakäärme.*

Persoonapronomeilla on omat muodot: minua, sinua, häntä, meitä, teitä, heitä.

Harjoitus 6.

Mitä sinulla on ja mitä sinulla ei ole?

Valitse yksi matkakohde ja lue, mitä tavaroita otat sinne mukaan. Älä kerro kohdetta parille! Pari kysyy sinulta ja sinä vastaat, kunnes hän arvaa, mihin sinä matkustat. Sitten pari valitsee kohteen ja sinä kysyt!

Esimerkki.

- Onko sinulla uimapuku?
- Ei, minulla ei ole uimapukua.
- Onko sinulla englannin kielen sanakirja?
- Joo, minulla on.
- Ahaa! Sinä matkustat Lontooseen!
- Oikein. Nyt on minun vuoro arvata!

Ai niin! Mihin-muoto! Sillä on kolme päätettä: -Vn, -hVn ja -seen.

TUKHOLMA

- ✓ huvipuistoranneke
- ✓ aurinkolasit*
- ✓ laivalippu
- ✓ passi
- ✓ Tukholman kartta

KANARIANSAARET*

- ✓ uimapuku
- ✓ aurinkolasit*
- ✓ passi
- ✓ lentolippu
- ✓ aurinkorasva

MOSKOVA

- ✓ passi ja viisumi
- ✓ junalippu
- ✓ aurinkolasit*
- ✓ 2000 ruplaa
- ✓ venäjän kielen sanakirja

TAMPERE

- ✓ aurinkolasit*
- ✓ 300 euroa
- ✓ huvipuistoranneke
- ✓ junalippu
- ✓ tuliaisit*

HAVAIJI

- ✓ aurinkolasit*
- ✓ bikinit*
- ✓ passi
- ✓ englannin kielen sanakirja
- ✓ lentolippu

- * aurinkolasit - ei ole aurinkolaseja
- * tuliaisit - ei ole tuiaisia
- * Kanariansaaret - Mihin? Kanariansaarille
- * bikinit - ei ole bikineitä

1. Kiva nähdä pitkästä aikaa!

- Itsestä kertominen
- Imperfekti
- Perfektin esittely
- Sanavartalo ja genetiivi
- Diftongeja

Aloitetaan!

Kerro jotakin itsestäsi! Kuka olet, mistä tulit Suomeen ja niin edelleen.

Minä olen Zahra. Olen kurdilainen ja olen kotoisin Irakista, Mosulista. Tulin Suomeen puolitoista vuotta sitten.

Verbit

kirjoittaa

kuunnella

lukea

pelata

oppia

rakastaa

tehdä

tavata

muuttaa

odottaa

nauraa

nukkua

unohtaa

stressata

syntyä

tutustua

auttaa

harrastaa

käydä

kiinnostaa

1. Kiva nähdä pitkästä aikaa!

Minä olen Ali Hussein Ibrahim.

Rakastan jalkapalloa ja Suomea. Entisessä kotimaassa Somaliassa pelasin joka päivä jalkapalloa kaverien kanssa. Me pelasimme rannalla ja sitten kävimme meressä uimassa. Meri oli viileä. Suomessa meri on aina kylmä. En voi uida Itämeressä, jos lähellä ei ole saunaa! Käyn usein uimahallissa hyvän kaverini Juhan kanssa. Olen asunut Suomessa melkein vuoden, ja haluan asua Turussa ikuisesti. Viime keväänä olin työharjoittelussa urheilukaupan varastossa. Se oli hyvä kokemus. Paras asia oli, että tapasin Marin. Hän on tosi mukava nuori nainen. Hän ja Juha ovat minun parhaat suomalaiset kaverit!

Minä olen Zahra. Olen kurdi ja olen kotoisin Irakista, Mosulista. Tulin Suomeen noin puolitoista vuotta sitten tyttöni Leilan kanssa. Mieheni on vielä kotimaassa, koska hänellä on oma firma. Hän on kuljettaja. Minun ammatti on kirjanpitäjä, tai oikeastaan oli. Nyt olen opiskelija. Viime vuonna opiskelin suomea, yhteiskuntatietoa, tietotekniikkaa ja matematiikkaa. Kurssilla puhuin, kirjoitin, kuuntelin ja luin joka päivä viisi tuntia. Sitten vielä tein kotona tehtäviä. Olin väsynyt ja pää oli usein kipeä. Minä ajattelin, että Leila oppi suomea nopeasti ja helposti, ja minä opin tosi hitaasti.

Olen Nasim Heidari. Olen asunut täällä Raisiossa kohta puoli vuotta. Muutimme tänne vaimoni Fatiman kanssa vastaanottokeskuksesta. Siellä me asuimme melkein vuoden. Ensin odotimme kurssia kolme kuukautta. Opiskelimme suomea puhelimella, katsoimme televisiota ja kuuntelimme radiota. Kävimme oppitunnilla kerran viikossa. Nauroimme paljon suomen kielen sanoille. Nyt osaamme jo aika hyvin suomea, ja elämä on helpompaa kuin ennen. Silloin nukuin usein huonosti, unohdin asioita ja stressasin kaikkea. Nyt en enää stressaa! Meillä on nyt pieni vauva. Hän syntyi maaliskuussa. Hänen nimi on Esmail.

Mä oon Juha, turkulainen nuori mies. Mä opiskelen Turun yliopistossa suomea ja englantia. Opiskelun kautta mä tutustuin Aliin. Olen auttanut häntä suomen puhekielen kanssa. Se on mielenkiintoista hommaa: olen opiskellut suomea jo kolme vuotta yliopistossa, mutta en ole ymmärtänyt, kuinka vaikea ja kummallinen suomen kieli joskus on! Ali on mun hyvä kaveri. Ennen kävin yksin uimahallissa ja kuntosalilla, mutta nykyään me käydään monissa paikoissa yhdessä Alin kanssa. Olen harrastanut partiota lapsesta asti – ehkä se kiinnostaa pian Aliakin!

KYSYMYKSET

Ali

1. Mitä Ali tykkää tehdä? _____

2. Kuka on Juha? _____

3. Missä Ali tapasi Marin? _____

Zahra

1. Milloin ja mistä Zahra tuli Suomeen? _____

2. Tuliko hän Suomeen yksin? _____

3. Mitä Zahra teki suomen kurssilla viime vuonna? _____

Nasim

1. Missä Nasim asuu? _____

2. Millainen perhe Nasimilla on? _____

Juha

1. Mitä Juha opiskelee yliopistossa? _____

2. Mitkä ovat Juhan harrastukset? _____

Kolme tärkeää verbiä

Nämä täytyy oppia ulkoa!

KÄYDÄ		TEHDÄ		NÄHDÄ	
minä käyn	kävin	minä teen	tein	minä näen	näin
sinä käyt	kävit	sinä teet	teit	sinä näet	näit
hän käy	kävi	hän tekee	teki	hän näkee	näki
me käymme	kävimme	me teemme	teimme	me näemme	näimme
te käytte	kävitte	te teette	teitte	te näette	näitte
he käyvät	kävivät	he tekevät	tekivät	he näkevät	näkivät

Harjoitus 5.

Kysy ryhmän opiskelijoilta, missä he kävivät lomalla ja mitä he tekivät viikonloppuna.

Nimi	Missä kävit viime lomalla? Mitä näit siellä?	Mitä teit viime viikonloppuna?

Harjoitus 6.

Kuuntele, mitä Juhan mummo Bertta muistelee. Hän kertoo elämästä Suomessa 1950-luvulla.

a) Kirjoita puuttuvat verbit.

Ennen elämä oli ihan erilaista kuin nykypäivänä. Ei ollut koulutaksia tai bussia. Vanhemmilla ei ollut autoa. Talvella minä 1) _____ kouluun ja muina vuodenaikoina menin kävellen, vaikka matkaa oli melkein 10 kilometriä! Meillä ei ollut pyörää, koska se oli liian kallis.

Koulussa oli melkein joka päivä puuroa. Ei ollut pinaattilettuja, pastaa tai lihapullia, eikä ainakaan mitään salaattia. En minä ymmärrä tällaisia nykyajan höpötyksiä. Peruna ja puuro ovat oikeita ruokia! Ja voisilmä! Kyllähän nämä Juhalle maistuvat, mutta nuo pienemmät lapsenlapset, Leevi ja Ada - he 2) _____ syödä keitettyjä perunoita ollenkaan. "Tee mummi ranskalaisia," he 3) _____.

Entä koulu sitten? Minulla oli ankara opettaja. Hänen nimi oli Siiri Vántänen. Monet oppilaat 4) _____ häntä. Erästä oppilasta, Tapania, hän 5) _____ sormille karttakepillä. Tapsa oli aikamoinen hulivilipoika. Aina ongelmassa. Hän 6) _____ koskaan kotitehtäviä, ja siksi hän myös 7) _____ usein jälki-istunnossa.

Lapset 8) _____ kännyköillä. Leikimme ulkona ja
 9) _____ kotitöissä. Kävimme usein kylässä naapureilla. Iltaisin
 10) _____ äidin ja isän kanssa tai kuuntelimme radiota.

Myöhemmin meille tuli televisio, ja voi sentään, miten hyviä elokuvia me
 11) _____ ! Ne olivat mustavalkoisia. On mukavaa, että joskus
 iltapäivisin niitä näytetään* televisiosta. Nykyajan näyttelijöistä ei ota mitään
 tolkkua*: he puhuvat todella epäselvästi. Vaikka kyllä tämä minun kuulokin
 huononee koko ajan.

Ettei vaan kävisi kuten ystävättärelleni Hienosen Hilikalle - yksi aamu hän
 heräsi, 12) _____ kahvit ja avasi radion, mutta hänä ei kuullut enää
 mitään! Soitti sitten minulle, mutta ei kuullut mitään, mitä minä
 13) _____ sanoa. Hän 14) _____ vain,
 että "halloota, halloota!" Heti seuraavalla viikolla lääkäri sanoi Hilikalle, että se
 on kuulon menoa nyt. Onneksi asiat 15) _____ ihan niin
 huonosti! Uusi kuulolaite on nimittäin oikea supervehje! Aion hankkia sellaisen
 itsekin. Hohhoijaa, kyllä ennen kaikki oli paremmin!

* näytetään = näyttää | * ottaa tolkkua = ymmärtää

b) Lue teksti Juhan mummon elämästä, ja kirjoita sopiva lause kuvan alle.

1. Talvella Bertta hiihti kouluun.

2. Koulussa _____

3. Oppilaat _____

4. Tapani _____

5. Lapset _____

6. _____

c) Mikä oli erilaista, kun olit lapsi? Puhukaa pienessä ryhmässä.

- Ruoka
- Leikit
- Puhelin, televisio ja tietokone
- Koulu ja opettaja
- Kuri

d) Valitkaa sitten yhdessä yksi verbi ja kirjoittakaa sen preesens- ja imperfektimuodot isolle paperille. Leikatkaa lehdestä kuvia tai piirtäkää erilaisia asioita, jotka sopivat verbin kanssa. Esitelkää verbi ja kuvat muille opiskelijoille.

hiihtää, pyytää, pelätä, lyödä, seisoa, auttaa, keittää, yrittää, huutaa, kuulla

Esimerkki. **HIHTÄÄ**

minä hiihdän	hiihdin
sinä hiihdät	hiihdit
hän hiihtää	hiihti
me hiihdämme	hiihdimme
te hiihdätte	hiihditte
he hiihtävät	hiihtivät

Negatiivinen imperfekti

Verbin negatiivinen imperfekti on helppo tehdä.

NUKKUA	-a pois → nukku	lisää -nut → nukkunut	lisää en → en nukkunut
---------------	-----------------	-----------------------	------------------------

Kirjoita verbin perusmuoto, ota pois perusmuodon tunnus ja lisää päätte:

- Verbityyppi 1 ja 2: yksikössä aina -nut tai -nyt ja monikossa -neet:

KIRJOITTA

En kirjoittanut sähköpostia.	Me emme kirjoittaneet sähköpostia.
Et kirjoittanut sähköpostia.	Te ette kirjoittaneet sähköpostia.
Hän ei kirjoittanut sähköpostia.	He eivät kirjoittaneet sähköpostia.

Tämä on helppoa! Sama kuin matematiikassa: otan pois ja lisään!
Esimerkiksi: Minä en nukkunut viime yönä.

- Verbityyppi 3: vartalon viimeinen konsonantti kaksi kertaa ja päätte -ut tai -yt ja monikossa -eet:
*En pessyt, hän ei kuullut, hän ei surrut,
emme juosseet, ette opiskelleet, he eivät menneet*

Huomaa! Verbityypissä 3 on monta eri päätettä!

TULLA

En tullut kouluun.	Me emme tulleet kouluun.
Et tullut kouluun.	Te ette tulleet kouluun.
Hän ei tullut kouluun.	He eivät tulleet kouluun.

- Verbityyppi 4, 5 ja 6: aina -nnut tai -nnyt ja monikossa -nneet:

HERÄTÄ

En heränyt ajoissa.	Me emme heränneet ajoissa.
Et heränyt ajoissa.	Te ette heränneet ajoissa.
Hän ei heränyt ajoissa.	He eivät heränneet ajoissa.

VALITA

En valinnut suklaajäätelöä.	Me emme valinneet suklaajäätelöä.
Et valinnut suklaajäätelöä.	Te ette valinneet suklaajäätelöä.
Hän ei valinnut suklaajäätelöä.	He eivät valinneet suklaajäätelöä.

HUOMAA! Älä unohda kirjoittaa ensin en, et, ei, emme, ette tai eivät!

Harjoitus 7.

Taivuta vihkoosi negatiivisessa imperfektissä: ehtiä, voida, kävellä, pestä, haluta ja lukita.

Harjoitus 8. Lue teksti ja tee harjoitukset.

Opettaja Tuomo Mäkelällä oli huono päivä. Aamulla hän ei herännyt kännykän herätyskelloon, vaan hän nukkui pommiin. Hän ei ehtinyt tehdä yhtään mitään! Hän ei juonut kahvia eikä syönyt aamupalaa. Hän ei keittänyt lapsille aamupuuroa. Hän vain pesi hampaat ja puki nopeasti eiliset vaatteet. Ne olivat ihan ryppyiset, mutta Tuomolla ei ollut aikaa etsiä uusia. Hän juoksi autotalliin, hyppäsi autoon ja painoi kaasua. Hän ajoi niin nopeasti kuin vanhalla mersulla oli mahdollista!

Tuomolla oli niin kova kiire, että hän ei nähnyt punaista valoa. Poliisi pysäytti hänet, ja Tuomo sai isot sakot. Sen jälkeen Tuomo ei ajanut enää ylinopeutta. Hän ajoi kouluun rauhallisesti. Hän oli iloinen, että poliisi ei ottanut ajokorttia pois.

Tuomo oli todella paljon myöhässä. Hän käveli luokkaan. Opiskelijat eivät olleet luokassa. Myös viereinen luokka oli tyhjä. Missä kaikki opiskelijat olivat? Miksi he eivät tulleet kouluun? Kello oli jo 9.20. Tuomo ei ymmärtänyt mitään. Hän avasi tietokoneen ja katsoi lukujärjestystä. Voi ei! Tänään on sunnuntai.

a) Etsi ja alleviivaa tarinasta kaikki negatiiviset verbit. Kirjoita ne tähän. Kirjoita viereen myös verbin perusmuoto ja verbityyppi.

1. _____	7. _____
2. _____	8. _____
3. _____	9. _____
4. _____	10. _____
5. _____	11. _____
6. _____	12. _____

Ahaa ! Me, te ja he, silloin tulee emme, ette ja eivät laulaneet, juoneet ja tulleet ja niin edelleen!

b) Vastaa kysymyksiin.

1. Miksi Tuomo Mäkelä nukkui liian kauan? _____
2. Mitä hän söi ja joi aamulla? _____
3. Millainen auto Tuomolla on? _____
4. Missä kaikki opiskelijat olivat? _____

Harjoitus 9. Kysy parilta.

Esimerkki. – Katsoitko eilen televisiota?
– Joo, katsoin. / Ei, en katsonut.

1. Joitko eilen kahvia?
2. Joitko eilen teetä?
3. Söitkö eilen kanaa?
4. Söitkö eilen kalaa?
5. Kävitkö eilen saunassa?
6. Kävitkö eilen kirjastossa?
7. Kävitkö eilen kaupassa?
8. Kävitkö eilen kuntosalilla?
9. Kävitkö eilen kaverin luona?
10. Teitkö eilen ruokaa?
11. Teitkö eilen kotitehtävät?
12. Pelasitko eilen PlayStationilla?
13. Pelasitko viime viikonloppuna jalkapalloa?
14. Tapasitko viime viikonloppuna ystäviä?
15. Heräsitkö viime viikonloppuna aikaisin?

4. Kerrataan kappaleet 1–3

Harjoitus 1.

a) Kirjoita laatikon sanat oikeisiin ryhmiin.

keittiö	sänky	sohva	ahdas	kattolamppu	tuoli
edullinen	vapaa	sopiva	kylpyhuone	olohuone	eteinen

Huoneet	Huonekalut	Adjektiivit (Millainen?)
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

b) Kirjoita jokaiseen ryhmään kaksi sanaa lisää!

Harjoitus 2.

a) Kirjoita laatikon sanat oikeisiin ryhmiin.

rengas	puisto	peruuttaa	katu	autokoulu	kääntyä
valot	tankata	jarruttaa	vilkku	urheiluliike	istuin

Paikat	Auton osat	Verbit
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

b) Kirjoita jokaiseen ryhmään kaksi sanaa lisää!

Harjoitus 3.

a) Kirjoita laatikon sanat oikeisiin ryhmiin.

valita	pelätä	ottaa	tarvita	kirjoittaa	häiritä
pelata	maata	merkitä	päittää	soittaa	palata

Verbityyppi 1	Verbityyppi 4	Verbityyppi 5
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

b) Kirjoita jokaiseen ryhmään kaksi sanaa lisää!

Harjoitus 4.

a) Kirjoita laatikon sanat oikeisiin ryhmiin.

tämä	päätyä	harvinainen	muuttua	minä	heikko
taipua	vahva	tavallinen	hän	tuo	pysähtyä

Adjektiivi	Verbi	Pronomini
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

b) Kirjoita jokaiseen ryhmään kaksi sanaa lisää!

Verbin aikamuodot

Suomessa verbillä on neljä aikamuotoa. Olemme opiskelleet kolme aikamuotoa: preesensin, imperfektin ja perfektin.

Perusmuoto	Muut muodot
ajaa	preesens: ajan, en aja imperfekti: ajoin, en ajanut perfekti: olen ajanut, en ole ajanut
opiskella	preesens: opiskelen, en opiskele imperfekti: opiskelin, en opiskellut perfekti: olen opiskellut, en ole opiskellut
valita	preesens: valitsen, en valitse imperfekti: valitsin, en valinnut perfekti: olen valinnut, en ole valinnut

Harjoitus 5. Kirjoita laatikkoon verbin perusmuoto.

Perusmuoto	Muut muodot
1.	Ali <u>osti</u> uusia huonekaluja.
2.	Mari ja Juha <u>autoivat</u> Alia.
3.	Nasim <u>ajoi</u> autoa kotimaassa.
4.	Nasim <u>harjoittelee</u> autolla ajamista parkkipaikalla.
5.	Juha <u>on harrastanut</u> partiota lapsesta asti.
6.	Me <u>olemme opiskelleet</u> suomea vähän yli vuoden.
7.	<u>En näe</u> hyvin.
8.	<u>Häiritsekö</u> sinua?
9.	Ennen lapset <u>eivät pelanneet</u> kännyköillä.
10.	Suomalaiset <u>eivät käytä</u> usein tööttiä.

Harjoitus 6. Kirjoita laatikkoon sanan yksikön perusmuoto.

Perusmuoto	Muut muodot
1.	Ovatko <u>turvavyöt</u> kiinni?
2.	Auton <u>renkaat</u> pitää vaihtaa kaksi kertaa vuodessa.
3.	Auton katsastus on kerran <u>vuodessa</u> . Katsastus- asemalla katsastusmies katsoo, että auto toimii ja että mikään ei ole rikki.
4.	Monet <u>eläimet</u> pelkäävät autoja. Joskus tulee kui- tenkin kolareita.

5.	Suomen <u>teillä</u> tapahtuu noin 1800 hirvikolaria joka vuosi.
6.	Onko <u>teillä</u> kiire? Ehdittekö juoda kupin kahvia?
7.	<u>Väsyneenä</u> ei saa ajaa autoa.
8.	<u>Päihtyneenä</u> ei saa ajaa autoa. Jos otat, et aja!
9.	Meitä on kymmenen. Mahdumme <u>kahteen</u> autoon.
10.	Täällä on hirveästi ihmisiä! Onko täällä <u>parkkipaikkoja</u> ?
11.	Minun autoni on viisi vuotta <u>vanhempi</u> kuin sinun autosi.
12.	<u>Uudemmissa</u> autoissa on vähemmän vikoja. Niitä ei tarvitse viedä autokorjaamoon.
13.	Tänään on paljon <u>lämpimämpää</u> kuin eilen.

Harjoitus 7.

Kirjoita sanoista lause. Kirjoita lauseet imperfektissä. Mitä eilen tapahtui?

1. AAMU - MINÄ - HERÄTÄ - KELLO - SEITSEMÄN

Aamulla minä heräsin kello seitsemän.

2. MINÄ - LÄHTEÄ - KOULU

3. MINÄ - ODOTTAA - BUSSI - PYSÄKKI

4. BUSSI - TULLA - 5 MINUUTTI - MYÖHÄSSÄ

6. MINÄ - ISTUA - BUSSI - JA - LUKEA - KIRJA

7. BUSSI - AJAA - VÄÄRÄ - PAIKKA

8. MINÄ - EI - OLLA - OIKEA - BUSSI

9. MINÄ - UNOHTAA - KATSOA - BUSSI - NUMERO

10. MINÄ - TÄYTYY* - MENNÄ - TAKAISIN

11. MINÄ - EI - EHTIÄ - KOULU - AJOISSA

12. EILEN - OLLA - HUONO - PÄIVÄ - KUIN - TÄNÄÄN!

*ei muutu, aina hän-muoto

Harjoitus 8.

Puhu parin kanssa puhelimesta mallin mukaan. Käytä verbin MA-muotoa alleiviivattujen verbien kohdalla. Valitse verbit laatikosta.

Moi! Mitä sä olet tekemässä, onko kiire?

Mä olen leipomassa. Nyt on vähän huono hetki puhua.

Okei, halusin vaan kysyä, mennäänkö uimaan.

Joo, sopii, mutta mä soitan sulle myöhemmin!

Selvä, moi moi!

pelata jalkapalloa, käydä kirppiksellä
ostaa verhot, pyöräillä, treenata, ulkoilla

imuroida, pestä pyykkiä, siivota kellaria,
laittaa ruokaa, korjata polkupyörää, käydä isän luona

Harjoitus 9. a) Kirjoita adjektiivin vertailumuodot.

Esimerkki.

pieni

pienempi

pienin

1. _____

2. _____

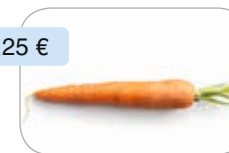

0,5 €

3. _____

0,25 €

0,10 €

70 cm

4. _____

50 cm

30 cm

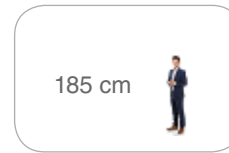

5. _____

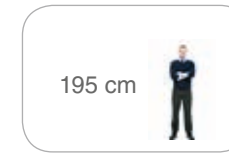

185 cm

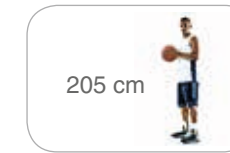

6. _____

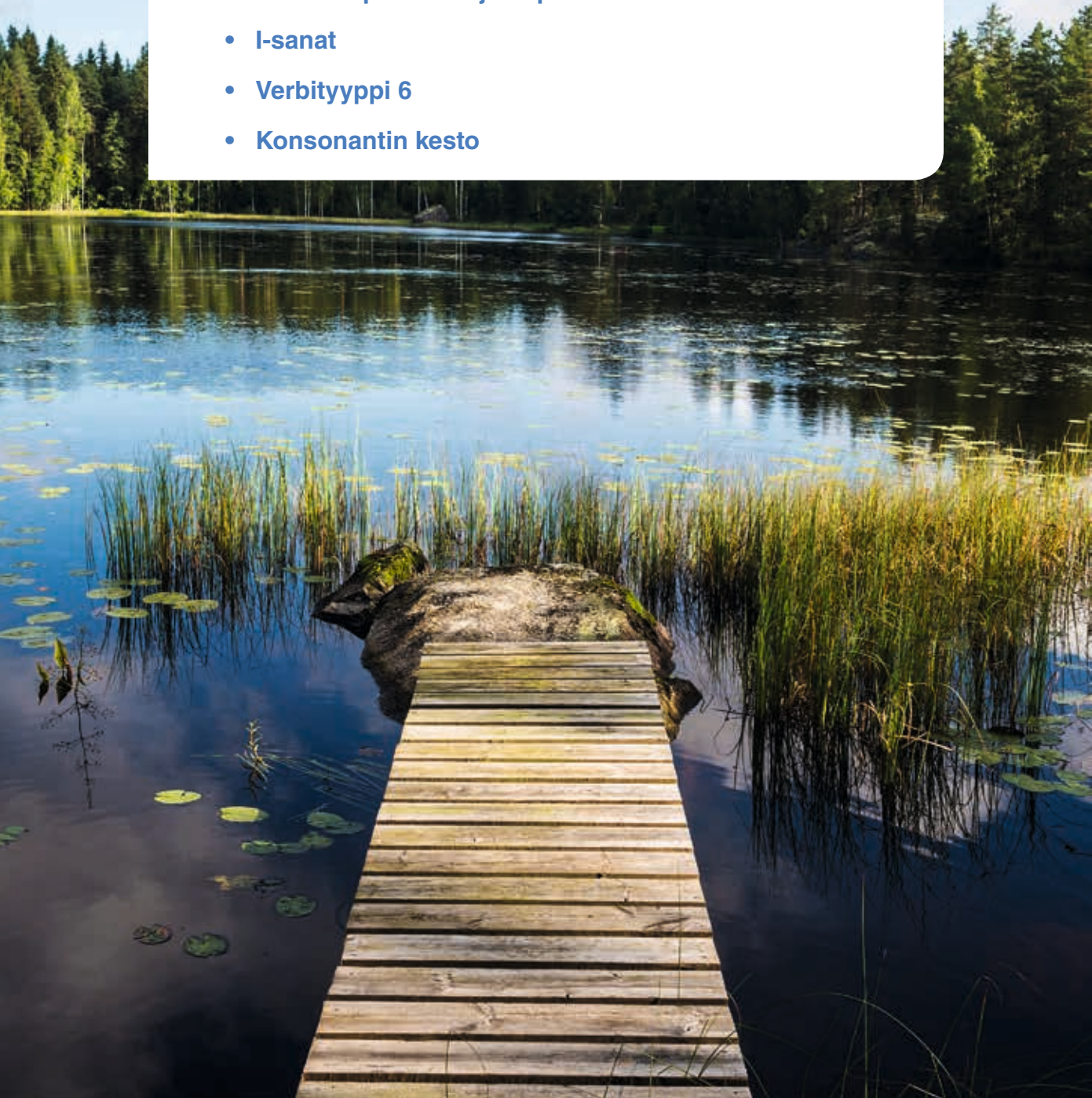
195 cm

205 cm

- Luontoon liittyviä sanoja
- Passiivi: preesens ja imperfekti
- I-sanat
- Verbityyppi 6
- Konsonantin kesto

Aloitetaan!

Lähdetäänkö mökille?

Joo! Mennään! Mitä juhannuksena tehdään?

Syödään, juodaan, saunotaan ja poltetaan kokkoa.

Mitä juhannuksena tehtiin ennen vanhaan?

Juhlittiin samalla tavalla ja tehtiin taikoja.

Villieläimet ja hyönteiset

jänis

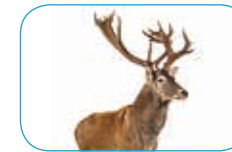
kettu

karhu

hirvi

peura

hylje

siili

orava

hiiri

myyrä

lintu (lokki)

pöllö

käärme

sammakko

hyttynen

kärpänen

perhonen

muurahainen

kastemato

lepakko

Kotieläimet

lehmä

sika

kana

ankka

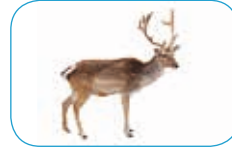
lammas

vuohi

hevonen

poro

Puut

mänty

kuusi

kataja

koivu

pihlaja

paju

vaahtera

tuomi

Maasto

metsä

suo

pelto

meri

järvi

joki

mäki

kallio

tunturi

vuori

kivi

pensas

9. Mennään mökille juhannuksena!

1. Viestittelyä

KYSYMYKSET

1. Mikä juhla on tulossa? _____
2. Mihin Ali ja Juha menevät? _____
3. Milloin he lähtevät? _____
4. Kuinka kauan matka kestää? _____
5. Milloin he palaavat? _____

SANAT

viestittely _____

juhannus _____

Saarijärvi = paikkakunnan nimi
hengailla (hengailaan, puhekieltä)

kautta (kaupan kautta)

2. Matkalla Saarijärvelle

Juha hakee Alin kotoa. Sataa vettä - perinteinen juhannussää! Se ei haittaa Alia ja Juhaa. Ehkä sää selkenee. He lähtevät ajamaan kohti Keski-Suomea ja Saarijärveä. Matka kulkee Tampereen ja Keuruun kautta.

Ali: Kiitos, kun pyysit minut mukaan!

Juha: Eipä kestä. Tämä oli serkun idea.

Ali: Kerro vielä juhannuksesta!

Juha: Monet menevät mökille. Kaupungissa on hiljaista. Ihmiset haluavat olla veden äärellä.

Ali: Mitä mökillä tehdään?

Juha: Uidaan, saunotaan ja rentoudutaan. Nautitaan kesästä. Juhannus on keskikesän juhla.

KYSYMYKSET

1. Missä Saarijärvi sijaitsee? _____
2. Millainen sää on? _____
3. Mitä juhannuksena tehdään? _____
4. Miksi ennen vanhaan juhannuksena tehtiin taikoja? _____

SANAT

perinteinen _____

juhannussää _____

seljetä (selkenee) _____

Keski-Suomi _____

kulkea _____

Keuruu = paikkakunnan nimi

pyytää (pyysit) _____

äärellä (veden äärellä) _____

rentoutua _____

nauttia _____

Ali: Tiedän, että juhannuksena poltetaan isoja nuotioita.

Juha: Joo, illalla sytytetään kokko rantaan ja valvotaan myöhään. Aurinko ei laske, vaan on yötön yö. Ennen vanhaan tehtiin myös taikoja.

Ali: Taikoja?

Juha: Katsottiin esimerkiksi järveen juhannusyönä ja siellä sitten nähtiin tulevan puolison kuva. Mutta piti olla alasti, kun meni järvelle. Tehtiin monenlaisia asioita, koska haluttiin tietää, mitä tulevaisuudessa tapahtuu.

polttaa (poltetaan)

nuotio

sytyttää

kokko

valvoa

laskea

ennen vanhaan

taika

tuleva

puoliso

alasti

monenlainen

tulevaisuudessa

3. Pyhä-Häkin kansallispuistossa

Saarijärvellä on Pyhä-Häkin kansallispuisto. Se on kaunis vanha metsä. Juha vie Alin retkelle. Info-pisteessä on opas, joka kertoo lisää Pyhä-Häkin kansallispuistosta.

Opas: Huomenta! Ja tervetuloa Pyhä-Häkin kansallispuistoon! Mistä te tulitte?

Juha: Huomenta! Me tullaan Turusta.

Opas: Turusta asti! Oletteko käyneet täällä aikaisemmin?

Juha: Ei me olla käyty, mutta olen kuullut tästä paikasta.

Opas: Sitten kerron teille vähän Pyhä-Häkistä. Noin puolet on suota, puolet on metsää. Eniten on mäntyjä, mutta myös kuusia on. Lehtipuut eivät kasva täällä. Vanhimmat puut ovat 400 vuotta vanhoja.

Juha: Onko täällä nuotiopaikka? Me halutaan grillata makkaraa.

Opas: Joo. Tulet saa tehdä vain nuotiopaikalla. Muualla tulenteko on kielletty. Täällä ovat voimassa jokamiehen oikeudet: Marjoja ja sienia saa poimia, uiminen ja metsässä kävely on sallittu. Vain kalastaminen on täällä kielletty, myös onkiminen.

Juha: No, onkia me ei otettu mukaan.

Ali: Hyttysiä täällä kyllä on!

Opas: Niitä on paljon tänä vuonna.

Juha: Odota, laitetaan hyttysmyrkyä, niin hyttyset eivät kiusaa meitä. Sitten voidaan mennä!

Ali ja Juha valitsevat noin kuuden kilometrin polun. Polun varrella on nuotiopaikka, ulkovessa ja vanhaa metsää sekä suota. Metsässä Ali näkee lintuja ja oravia. Suolla on perhosia ja sisiliskoja. Alin mielestä retken kohokohta on grillimakkara ja nuotiokahvit.

KYSYMYKSET

1. Mikä on Pyhä-Häkin kansallispuisto? _____

2. Millainen maasto Pyhä-Häkissä on? _____

3. Mitä Pyhä-Häkissä ei saa tehdä? _____

4. Mitä eläimiä Pyhä-Häkissä on? _____

5. Mistä Ali pitää retkellä eniten? _____

SANAT

kansallispuisto _____ kuusi _____

retki (retkelle) _____ lehtipuu _____

info-piste _____

opas _____

suu _____

mänty _____

Jutellaan!

1. Yhdistä oikein.

Yleiskieli

Oletko sinä

metsässä

Pelkäätkö sinä

upea

ilma

juodaan

kahvit

Murre

Pelekääkkö nää

ilima

Ookkonä

juuaan

metässä

kahavit

uppee

2. Mitkä ovat tunnettuja paikkoja Pohjanmaalla? Kirjoita laatikon paikat oikeaan kohtaan.

Oulu

li

Ranua

Raahe

Hailuoto

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

3. Mitä seuraavat luontoon ja säähän liittyvät puhekielen sanat tarkoittavat? Puhukaa luokassa.

- arska
- lande
- rantsu
- biitsi
- ötökkä
- itikka
- fisu
- pupu
- notski
- amppari

